

Stagniranje u borbi protiv korupcije u 2014

na ovogodišnjem Indeksu percepcije korupcije Transparency International, Srbija za nijansu lošije ocenjena nego 2013

Nakon prošlogodišnjeg napretka (sa 39 na 42), **Srbija je ove godine zabeležila blagi pad** na Indeksu percepcije korupcije koji je danas objavio Transparency International. Sa **skorom od 41, na skali od 100 do 0**, Srbija ove godine zauzima **78. mesto** na tabeli među 175 država i zavisnih teritorija (prošle godine 72 među 177). Reč je o rezultatu koju Srbiju svrstava **među zemlje sa veoma rasprostranjenom korupcijom**. To pokazuje da prošlogodišnji napredak na listi nije u dovoljnoj meri iskorišćen kao **podsticaj** da se sprovedu reforme koje bi omogućile **sistematično suzbijanje korupcije**. Rezultati Srbije su slični kao i kod većine susednih zemalja¹.

Iako *Indeks percepcije korupcije* ne prati promene na dnevnom nivou, već u dužem vremenskom periodu i ne odražava nužno aktivnosti državnih organa ili broj slučajeva korupcije do kojih je došlo u posmatranom periodu, već utisak relevantnih ispitanika, može se zaključiti da **antikorupcijske mere još nisu dovoljno uverljive**.

Srbija ima **šanse za borbu protiv korupcije koje do sada nisu dovoljno iskorišćene**. **Evropska perspektiva** i rešenost EU da se napredak u okviru poglavlja 23 prati sve vreme pregovora je najveća dugoročna šansa. Međutim, zainteresovanost međunarodnih organizacija nije dobro iskorišćena. Tako se u izveštajima EK navode brojni problemi i preporuke koji su isti kao ranijih godina, ali i neki novi. Nacrt akcionog plana za pregovore u poglavlju 23 nije predvideo sve potrebne aktivnosti. Umesto da se EU koristi kao motor za celovite i systemske antikorupcijske reforme, u prvi plan se ističe dobijanje „pozitivnih mišljenja“ od strane evropskih insitucija za pojedine zakone. Druga neiskorišćena šansa je činjenica da Srbija posle dužeg vremena ima izrazito **koncentrisanu političku moć**, za razliku od višedecenijske disperzije moći na koalicione partnere i „konfederaciju ministarstava“ umesto jedinstvene Vlade. Ta činjenica pruža šansu da se uspostavi celovita i trajna institucionalna borba protiv korupcije umesto da to zavisi od trenutne „političke volje“ nekog od koalicionih partnera, ali i opasnost da se borba protiv korupcije politički instrumentalizuje. **Podrška građana** borbi protiv korupcije je velika, ali je i lestvica očekivanja, izjavama vladajuće političke grupacije, podignuta veoma visoko.

U prethodnih godinu dana, od sistemskih antikorupcijskih mera gotovo jedina svetla tačka bila je primena **Zakona o javnim nabavkama**, iako, po mišljenju TS, ni ona nije u potpunosti obezbeđena. Strategija za borbu protiv korupcije i prateći **Akcion plan** se nažalost sprovode sa zakašnjenjem, za neispunjavanje obaveza ne postoji sistem

---

¹ Detaljnije na strani 3

odgovornosti, što je bio najveći nedostatak i prethodne Strategije (iz 2005). Između ostalog, zbog ovih kašnjenja još uvek nisu poboljšani Zakon o finansiranju političkih aktivnosti i Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije, a Zakon o zaštiti uzbunjivača (sa nedostacima na koje je TS ukazivala) je usvojen tek u novembru 2014. **Zakon o javnim preduzećima** iz 2012. nije doneo vidljive promene ni u jednom bitnom aspektu (profesionalizacija upravljanja, odgovornost, transparentnost), a neke odredbe nisu ni primenjene (preduzeća u kojima nisu ni raspisani konkursi za direktore). Naročito zabrinjava **korišćenje međudržavnih sporazuma kao modaliteta za velike infrastrukturne projekte**, usled čega izostaje izrada inače obavezna analiza i nadmetanje koje mora da prethodi svakom javno-privatnom partnerstvu, a često i elementarna javnost podataka.

Po našoj oceni, nema vidljivih pomaka u pogledu **javnosti rada Vlade** i drugih organa vlasti (nepostupanje po zahtevima za pristup informacijama, neažurni informatori o radu), niti u javnosti procesa donošenja odluka (neuređeno „lobiranje“, odsustvo javnih rasprava). Narodna skupština i dalje ne koristi u dovoljnoj meri nalaze nezavisnih državnih organa i sopstvene zaključke povodom njih za nadzor nad radom Vlade. **Izborna kampanja** je i ove godine donela **rashode čiji je krajnji izvor finansiranja u velikom delu ostao nepoznat**, kao i **masovno korišćenje aktivnosti javnih funkcionera** i institucija u svrhu vođenja političke kampanje, a optužbe o zloupotrebi javnih resursa i kupovini glasova su ostale neispitane.

Prema najavama, **tokom naredne godine** bi se mogle očekivati korisne reforme u pravcu **racionalizacije javne uprave, rada inspekcija, kao i sistema za izdavanje dozvola**, koje bi se, prema našim očekivanjima, dugoročno mogle povoljno odraziti na poslovno okruženje i smanjenje percepcije korupcije. Na sličan način, pozitivno bi se moglo odraziti i rešavanje pitanje preduzeća u restrukturiranju, koja su dobijala značajnu državnu pomoć, kao i početak primene nekih nedavno usvojenih propisa.

Na planu represije, iako prema pokazateljima **postoji porast broja otkrivenih krivičnih dela** korupcije i broja optužnica, rezultati nisu zadovoljavajući. Do nedavno, ispitivanjem slučajeva moguće korupcije iz ranijeg perioda (tzv. „24 privatizacije“) bavila su se ad hoc tela („radne grupe“), a rezultati tih ispitivanja nisu na jasan način saopšteni (za svaki slučaj pojedinačno). Povrh toga, nisu razrešene ni sumnje u veze pripadnika organa gonjenja sa optuženima, kao ni brojni slučajevi „curenja informacija“ o istragama u toku.

Zbog svega toga, ovogodišnji pad (doduše mali) Srbije na listi TI CPI, odnosno činjenicu da nije došlo do pomaka na bolje, treba razumeti kao ozbiljno upozorenje da **napori u borbi protiv korupcije moraju biti daleko uverljiviji** nego što su bili do sada. U svakom slučaju, prioritet državnih organa bi trebalo da bude promena stvarnog stanja i odstranjivanje uzroka korupcije, uz svest da će verovatno biti potrebno znatno više vremena da se promeni i utisak o visokoj korumpiranosti, koji se stvarao decenijama.

Transparentnost – Srbija

Beograd, 3.11.2014.

Indeks percepcije korupcije (CPI) za 2014.

Srbija na ovogodišnjoj listi:

U 2012. godini promenjena je metodologija izračunavanja indeksa, i umesto dotadašnje ocene od 0 do 10, uvedeno je ocenjivanje od 0 do 100. Rezultati iz 2011. i ranije ne mogu se porediti jednostavnim množenjem sa 10, zbog drugačije metodologije, ali je moguće porediti poziciju na tabeli i poziciju u odnosu na druge zemlje. Evo kako su se indeks i pozicija Srbije, odnosno SRJ i SCG, menjali od 2000. godine do danas:

Godina	2000	2003	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Skor	1,3	2,3	2,7	3,0	3,4	3,4	3,5	3,5	3,3	39	42	41
Pozicija na listi	89/ 90	106/ 133	97/ 145	90/ 163	79/ 179	85/ 180	83/ 180	78/ 178	86/ 183	80/ 176	72/ 177	78/ 175

Srbija je na ovogodišnjoj listi pretekla Bosnu i Hercegovinu, sa kojom je delila mesto na tabeli 2013. godine, odnosno BiH je nazadovala više od Srbije. Na 78. mestu, sa indeksom 41, Srbija je usamljena. Prošle godine isti indeks imali su, pored Srbije i BiH, Sao Tome i Principe i Južna Afrika. Sao Tome je zadržao indeks 42, a Južna Afrika je napredovala do 44.

Rangiranje jugoistočne Evrope:

Rang	Zemlja / teritorija	Skor 2012	Skor 2013	Skor 2014 (promena ranga)
39	Slovenija	61	57	58 (+4)
61	Hrvatska	46	48	48 (-4)
64	Makedonija	43	44	45 (+3)
69	Rumunija	44	43	43 (0)
69	Bugarska	41	41	43 (+8)
76	Crna Gora	41	44	42 (-9)

78	Srbija	39	42	41 (-6)
80	BiH	42	42	39 (-8)
110	Kosovo	34	33	33 (-1)
110	Albanija	33	31	33 (+6)

Ocene za
Srbiju
po
izvorima
za 2012,

2013. i 2014 godinu

CPI 2012   CPI 2013   CPI 2014

• Global Insight Country Risk Ratings*	42	52	42
• Bertelsmann Foundation**	49	53	53
• World Economic Forum***	35	37	43
• Economist Intelligence Unit*	38	38	38
• Freedom House****	47	47	47
• International Country Risk Guide*	31	31	31
• World Justice Project Rule of Law Index*****	35	35	34
• Ocena	39	42	41

* Stručnjaci angažovani od strane banke/ institucije, istraživanje iz 2014.

** Stručnjaci angažovani od strane banke/ institucije, istraživanje iz 2013.

*** Opažanja rezidenata; ispitanici su uglavnom lokalni stručnjaci, lokalni poslovni ljudi i multinacionalne firme

**** Opažanja nerezidenata; ispitanici uglavnom potiču iz razvijenih zemalja, istraživanje iz 2013.

***** Lokalni stručnjaci i opšta populacija, istraživanje iz 2013.